



Poštovane dame i gospodo,

Izuzetno mi je drago što vas mogu ovom prigodom pozdraviti i zaželjeti uspješnu i plodonosnu konferenciju.

Svjestan sam da se ova konferencija odvija u specifičnom društvenom ozračju, te stoga želim ponuditi nekoliko osobnih zapažanja, u nadi da one mogu pridonijeti vašem radu i raspravama koje ćete održati idućih dana.

U prvom redu želim konstatirati kako, u trenutku kada primjećujemo rast populizma i ksenofobnog radikalizma u mnogim dijelovima Europe i zapadnog svijeta, hrvatski su građani izabrali političku opciju koja se jasno opredijelila protiv takvih pojava, a za izgradnju i razvoj pluralnog i tolerantnog društva.

U tom i takvom društvu, u kojemu je dijalog vrlina, važno je također javno iskazati koje su vrijednosti za koje se kao kršćani zauzimamo, bez namjere da ih bilo kome silom namećemo, ali isto tako bez straha od stereotipnih napada na ideje koje se temelje na kršćanskoj antropologiji, odnosno na kršćanskom pogledu na ljudsku osobu, obitelj i društvo.



Takva zadaća nije jednostavna, jer kršćanin u javnom prostoru, posebice u političkom životu, mora ostati vjeran svojim načelima, ali isto tako mora učinkovito djelovati u pluralnom i složenom društvu, u kojem postoje i zakoni koji nisu uvijek u skladu s prirodnim zakonima, pa onda niti s kršćanskom naukom.

Takav izazov za kršćane, međutim, nije novi; ne odnosi se samo na današnje vrijeme već se prostire kroz razna povijesna razdoblja.

Prisjetimo se na primjer odnosa prvih kršćana prema zakonima koji su dozvoljavali ropstvo. U poslanici Filemonu tako možemo čitati kako sveti Pavao odbjeglog roba Onezima vraća svom gospodaru Filemonu, ali od gospodara traži da “ako, dakle, mene smatraš za druga, primi njega kao mene!”. Sveti Pavao, dakle, ne diže revoluciju kao Spartak protiv rimskih zakona i političkog uređenja, koji su doista bili protivni prirodnom zakonu i duboko vrijeđali ljudsko dostojanstvo. On odbjeglog roba vraća svom gospodaru. Međutim, Pavao Filemona moli, ne zahtijeva već moli, da svog roba primi “ne više kao rob, nego više od roba, kao dragi brat”.

Razmatrajući ovaj odlomak svetog Pisma, u enciklici *Spe salvi*, Benedikt XVI. zaključuje kako je ovakav pristup prvih kršćana doveo do toga da su vanjske strukture ostale netaknute, ali se društvo promijenilo iznutra.

Mijenjati društvo iznutra, proširiti radosnu vijest, svjedočiti kulturu života i poštivanje ljudskog dostojanstva jest uloga i kršćana danas.

Tako je naš hrvatski blaženik Ivan Merz znao istaknuti kako “katolici su dužni – upravo jer su katolici- da se kao katolici bave politikom, da na taj način uzmognu uliti u sve žile države blagi duh evanđeoskog nauka”. Taj se blagi duh dakako ne može i ne smije nametnuti, već je potrebno poput svetog Pavla potaknuti i moliti da ga ljudi slobodno i svojevoljno prihvate.



Zato uloga kršćana u javnom životu, posebice u politici, nije produbiti ili potencirati sukobe u društvu. Naprotiv, slijedeći učenje Svetog Tome Akvinskog, Ivan Merz tvrdi da “mjesto da postane baukom nesloge, politika je znanost kojoj kao bitni cilj pripadaju uvjeti zajedničkog htijenja; ona je sintonizacija htijenja” (Ivan Merz, Sabrana djela, str. 17).

U tom pogledu Kršćanin će u politici uvažiti realnost i prepoznati tenzije i sukobe u društvu, ali će svoje djelovanje biti usmjereno ka Merzovoj sintonizaciji htijenja, ka bolje društvenoj integraciji, ka zajedničkom dobru na nacionalnoj razini, ali i u europskom pogledu.

U tom kontekstu Konrad Adenauer je u svom govoru pred Foreign Press Association u Londonu je 1951. godine rekao: *„proces integracija i stvaranja većih zajednica naroda služi održanju zapadno-kršćanskih vrijednosti koje daju smisao našem životu. Nadalje, on služi socijalnom napretku i materijalnom blagostanju, što se u demokratskom svijetu može postići ne u suprotnosti, nego u skladu sa slobodom osobe i naroda.“*

Dame i gospodo, u tom djelovanju, Kršćaninu, a posebice katoliku Društveni je nauk Crkve dragocjeni etički okvir, inspiracija i poticaj za aktivno sudjelovanje u političkom životu.

To se pak ne smije pobrkati s klerikalizmom, odnosno pokušajem da crkvena hijerarhija ili klerici upravljaju s političkim strankama, a preko njih i državnim strukturama. Tu nam Merz izričito kaže kako “katolicizam nije povezan ni s jednom političkom strankom”, te zatim citira encickliku Lava XIII. Pergrata nobis: “Iz toga se vidi kako loše i nepravedno čine oni koji potpomažu jednu političku stranku te ne



oklijevaju staviti u sumnju katoličku vjeru drugih samo zato što pripadaju drugoj stranci, kao da je čast katoličkog ispovijedanja nužno vezana uz ove ili one političke stranke". (Ivan Merz, Sabrana djela, str. 33).

Ova diskontinuitet između klerikalizma, kao negativnu pojavu, i inspiracije Društvenog nauka Crkve za političko djelovanje Kršćana je vrlo važna za razumijevanje suvremene kršćanske demokracije.

Kršćanska demokracija prihvaća liberalnu demokraciju ali se bitno razlikuje od liberalizma kao ideologije. Prihvaća višestranačje, trodiobu vlasti, vladavinu prava, odvojenost Crkve i Države; ali odbacuje materijalistički individualizam i ekstremni sekularizam.

Kao što komunizam, u svom totalitarnom shvaćanju društva, nije mogao prihvatiti autonomiju duhovne vlasti, tako ni danas ekstremni liberalizam i sekularizam ne prihvaćaju društvenu relevantnost vjere. Vjeru pokušavaju svesti isključivo na privatnu sferu, a od Kršćana zahtijevaju da svoja kršćanska uvjerenja iskaže isključivo u crkvi ili u svom domu, ali nikako na javnom prostoru, a posebice ne na političkom prostoru. Takvo krivo, netolerantno i isključivo shvaćanje koncepta odvojenosti crkve i države u biti ugrožava slobodu čovjeka i društva, negira samu ljudsku prirodu, jer je religioznost i javna manifestacija vjere stvar prirode ljudske osobe.

U knjizi koju je promovirao u Europskom parlamentu, bivši irski premijer (i bivši veleposlanik Europske unije u Washingtonu), John Bruton je vrlo jasno objasnio kako je sekularizam jedna od prijetnji pluralizmu i demokraciji. Bivši Taoiseach tvrdi slijedeće: "smatram da dok god budu postajala vjerska uvjerenja, a sve upućuje na to da će ona uvijek postojati, sekularističko razumijevanje da vjera i politika moraju



biti u potpunosti odvojeni je jednostavno nerealno, pa čak i naivno. A naivna uvjerenja koja se neumorno forsiraju, kao što to često biva, vode ili prema tiraniji ili prema razbijanju pluralizma koji je potreban za funkcioniranje demokracije". (John Bruton, Faith in Politics, Currach Press, Dublin, 2015., str. 237).

Zato je uključivanje kršćana u društvene procese, koji će u politici i u širim društvenim aktivnostima zastupati svoja kršćanska uvjerenja, bitno ne samo za kršćane već za sve one koji se istinski zalažu za pluralizam i demokraciju.

U tom pogledu i tom duhu, želim svim sudionicima ove konferencije puno uspjeha i plodonosnog rada.

Hvala na pozornosti.

Davor Ivo Stier

Potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske

